

บทที่ 1

บทนำ

สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา

ในระยะ 30–40 ปีที่ผ่านมา แม้รัฐจะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากแต่รัฐไม่สามารถแก้ปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สังคมไทยเผชิญกับปัญหานานัปการที่ไม่ได้รับแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ วิกฤติเศรษฐกิจ มลพิษทางสิ่งแวดล้อม ที่นำไปสู่ความขัดแย้งที่หลากหลาย ความขัดแย้งเหล่านี้ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม โดยการกดดันรัฐทั้งในเมืองและชนบทจากนั้นจึงนำไปสู่การเรียกร้องระบบการจัดการปกครองของรัฐเสียใหม่ โดยมุ่งให้เกิดการจัดระเบียบการปกครองที่ดี (Good Governance) ซึ่งทั้งหมดนี้เกิดมาก่อนการยกแนวคิดประชาสังคม(Civil Society)มาใช้เป็นแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการแก้ปัญหาอย่างกว้างขวาง โดยได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในสังคมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

สำหรับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นวาระแห่งชาติใน พ.ศ. 2529 ในกรณีการก่อสร้างเขื่อนน้ำโจน จ. กาญจนบุรี¹ ที่มีการต่อต้าน โครงการอย่างกว้างขวางจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยมีองค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการระดมมวลชนจากทั้งนักวิชาการ สื่อมวลชน นักศึกษาและประชาชน ทั้งนี้้องค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านสิ่งแวดล้อมนำประเด็นการวางแผนการพัฒนาของธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศในประเทศโลกที่สามขึ้นมาเป็นประเด็นคัดค้าน ที่มีผลสืบเนื่องต่อสภาพแวดล้อมของไทย เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวดึงเอาทรัพยากรชนบทไปใช้ประโยชน์ภาคอุตสาหกรรมและทำลายทรัพยากรที่ภาคเกษตรกรรมต้องใช้ สำหรับบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านสิ่งแวดล้อมมีเครือข่ายทั้งในระดับโลกและระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น นับว่ามีการพัฒนาและจัดตั้งองค์กรที่มีเอกภาพ เพราะเดิมองค์กรนี้ในไทยมีเนื้อหาการเคลื่อนไหวในลักษณะของกลุ่มชนชั้นกลางหนุนช่วยการเคลื่อนไหวขององค์กรประชาชนร่วมกับชุมชน สำหรับในปัจจุบันบทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนไทยเปลี่ยนไปมาก คือเพิ่มบทบาทเป็นตัวเร่งและตัวเชื่อมระหว่างกลุ่มประชาชนและขบวนการทางสังคมในพื้นที่กับขบวนการระดับชาติมากขึ้น กล่าวคือเป็นสื่อ นำทุกข์ชาวบ้านและ

---

¹Prudhisan Jumbala and Maneerat Mitprasat, “ Non – governmental development organization: empowerment and environment,” in Political Change in Thailand, ed. Kevin Hewison (Western Australia : Murdoch University,1997),p.102.

ความมุ่งหวังของชาวบ้านมาสู่เวทีระดับชาติ เป็นแหล่งข้อมูลและความรู้ให้คนในท้องถิ่นและช่วยสร้างเครือข่ายพันธมิตรกับกลุ่มอื่น ๆ นอกหมู่บ้าน ทำให้องค์กรพัฒนาเอกชนในปัจจุบันมีอำนาจมาก ทั้งนี้เพราะสังคมไทยมีขบวนการทางสังคมหลายรูปแบบและหลายกลุ่มมากขึ้นนั่นเอง² ทำให้มีกิจกรรมการรวมตัวกันเคลื่อนไหวต่อต้านโครงการพัฒนาที่เข้ามารุกรานฐานทรัพยากรและวิถีชีวิตท้องถิ่น จากนั้นผู้ได้รับผลกระทบได้ร่วมกันจัดตั้งองค์กรประชาชนต่อสู้ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐจึงได้รับการตรวจสอบโดยการเมืองภาคประชาชนในลักษณะการเคลื่อนไหวทางสังคมในระดับรากหญ้า

อย่างไรก็ตามการต่อสู้และการเคลื่อนไหวทางสังคมของประชาชนที่พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะที่ขยายตัวกว้างขึ้นในปัจจุบันก็ได้เกิดขึ้นได้ง่ายนัก ทั้งนี้เพราะย่อมต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางการเมืองด้วย จะเห็นได้ว่าการเมืองไทยนับตั้งแต่ปฏิรูปการปกครองสมัย รัชกาลที่ 5 ที่ทำให้รัฐไทยมีรูปแบบเป็นสมัยใหม่ได้มีการรวมศูนย์อำนาจการปกครองและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในอำนาจรัฐ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาประเทศ อีกทั้งเมื่อมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแนวทางทุนนิยม ประชาชนก็ยังคงไม่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศเช่นเดิม ถึงแม้ว่าจะมีการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2514 และ 6 ตุลาคม 2519 เพื่อเรียกร้องอำนาจอธิปไตยให้กลับมาเป็นของประชาชนแล้วก็ตาม ในที่สุดปลายเมื่อถึงระยะปลายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจได้ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมา ส่งผลให้รัฐกำหนดให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 เน้นการพัฒนาพร้อมกับการคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผลให้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ออกมาเป็นกฎหมายรับรองเป็นกรอบในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เช่น กำหนดให้เป็นหน้าที่ของบุคคลเพื่อประโยชน์ในการร่วมกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชาติ ในมาตรา 6 (5) (6) และมาตรา 7 และ 8 นอกจากนี้ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในมาตรา 60 เป็นต้น

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเมื่อมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และมีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ซึ่งเน้นให้ 5 ฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ บุคคลหรือประชาชน ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อม ถือได้ว่าเป็นการได้มาซึ่งกฎเกณฑ์ที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม นับเป็นผลจากอำนาจของประชาชนที่ผลักดันร่วมกันตั้งแต่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 เครือข่ายองค์กรประชาธิปไตยและองค์กร

²<http://www.pioneer.netserv.chula.ac.th/~ppasuk/banlomrath.doc>

ประชาชนซึ่งได้ร่วมกันเป็นขบวนการทางสังคมเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและการปฏิรูปการเมืองมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เครือข่าย 30 องค์กรประชาธิปไตย เครือข่ายผู้หญิง เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชน 11 เครือข่าย ร่วมกับเครือข่ายองค์กรชาวบ้านและกลุ่มวิชาชีพอิสระต่าง ๆ เช่น สภากาชาดไทย ชมรมแพทย์ชนบท โดยมีคณะกรรมการรณรงค์ประชาธิปไตย(ครป.)ทำหน้าที่เป็นกองเลขานุการ เครือข่ายเหล่านี้มีบทบาทในการผลักดันประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิขั้นพื้นฐานและประเด็นเชิงนโยบายเพื่อให้มีการพิจารณาบรรจุลงในร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ผลจากการเคลื่อนไหวของขบวนการประชาธิปไตยสามารถระดมบุคคลต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิรูปรัฐธรรมนูญจึงเรียกได้ว่า “รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน” และมีหลายมาตราที่สะท้อนถึงแนวคิดเรื่อง “การเมืองภาคประชาชน” ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายที่มีผลต่อวิถีชีวิตคน¹

แม้ว่าจะมีความพยายามของภาคสังคมในการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 แต่ยังไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง จึงนำไปสู่การเคลื่อนไหวประท้วง ชุมนุมในพื้นที่ต่าง ๆ มากมาย จากการศึกษาเกี่ยวกับสมัชชาคนจนซึ่งเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐและภาคธุรกิจกับชาวบ้านในเรื่องของการใช้ทรัพยากรมีการประท้วงมากขึ้น จาก 37.4 % ใน 2537 เป็น 44.4 % ใน พ.ศ. 2538² เช่น สหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ สมัชชาคนจน สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน และกลุ่มประชาชนที่คัดค้านโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ เช่น โครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก – หินกรูด โครงการท่อก๊าซ ไทย-มาเลย์ เชื้อเพลิงแข็งเสียดิน เป็นต้น ความขัดแย้งเหล่านี้จึงเป็นการแสดงถึงความไร้เสถียรภาพของการพัฒนาประเทศสู่ทุนนิยมอุตสาหกรรม ซึ่งนับเป็นปัญหาสำคัญที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ 3 ประการ คือ ประการแรก การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผูกขาดและรวมศูนย์อำนาจโดยรัฐ ประการที่สอง การปฏิเสศการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นโดยเอื้อผลประโยชน์ต่อกลุ่มทุนที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษ และประการที่สาม มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มาจากชนชั้นนำ(นักการเมืองและข้าราชการ)³ ปัญหาเชิงโครงสร้างดังกล่าว

¹ นฤมล ทับจุมพล และ จรัส ดิษฐาภิรักษ์, “ขบวนการเพื่อรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนและการปฏิรูปการเมือง,” ใน วิถีชีวิต วิถีสู้. ผาสุก พงษ์ไพจิตร , บรรณาธิการ(กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ตรีสต์วิน, 2545), หน้า 464.

² ประกาศ ปิ่นตบแต่ง , การเมืองบนท้องถนน ๑ วันสมัชชาคนจน และประวัติศาสตร์การเดินขบวนชุมนุมประท้วงในสังคมไทย (กรุงเทพฯ ฯ ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก ,2541), หน้า 38 – 39.

³ ธีรชัย ศิริชาล, “ทบทวน โครงสร้างอยู่ดีธรรมในอุ้งอำนาจรัฐบาลทักษิณ,” สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 48(16 เมษายน 2545): 13.

ข้างต้นนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรูปของขบวนการด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวในระดับรากหญ้า(the grassroot or micro-space movement) และการเคลื่อนไหวนี้ก็มักจะเป็นของกลุ่มที่ถูกกีดกันไม่ให้เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจรัฐ เช่น คนชนบท คนที่ถูกเอาเปรียบในสังคม เป็นต้น และการเคลื่อนไหวนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายที่มองเห็นปัญหาสังคม เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ นักธุรกิจ เป็นต้น อันเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์หรือองค์กรนอกภาครัฐ และมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวใหม่ให้มีลักษณะเป็นเครือข่าย ในระดับชุมชน / ท้องถิ่น ภูมิภาค ประเทศ และข้ามชาติ ทำให้รัฐต้องหันมาทบทวนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมมากขึ้น โดยให้ความสำคัญกับภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น ดังที่กฤษฎา บุญชัย นักพัฒนาเอกชนนำเสนอแนวความคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่ อันเป็นแนวทางหรือแนวคิดที่ถือว่าเป็นประชาสังคม ว่าเป็นเวทีแห่งการต่อสู้ทางอุดมการณ์ระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายซับซ้อน ทั้งขัดแย้งและร่วมมือ อาจจะใช้ความรุนแรงหรือสันติวิธีก็ได้ตามยุทธศาสตร์และสถานการณ์ ขบวนการทางสังคมแนวใหม่ซึ่งมีการจัดองค์กรแบบเครือข่ายมากกว่าเป็นกลุ่มชัดเจน เคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง กฎเกณฑ์ กติกา และอุดมการณ์ทางสังคมมากกว่าที่จะเข้าไปต่อสู้ในกลไกรัฐ หรือมุ่งยึดอำนาจรัฐแต่กระทำการในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเชิงภูมิศาสตร์ เพื่อชักนำความคิดและวัฒนธรรมของผู้คนในสังคม โดยหวังว่าท้ายที่สุดจะยังผลเป็นการปรับสัมพันธภาพทางอำนาจระหว่างรัฐ ทุน และประชาชน เสียใหม่ได้⁶ ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย

สำหรับนโยบายของรัฐที่ประชาชนต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นมีนโยบายการพัฒนาทางด้านพลังงานไฟฟ้าของประเทศ เป็นต้น ในกรณีของทั้ง 2 โรงไฟฟ้า คือ โรงไฟฟ้าบ่อนอกและหินกรูด ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งในนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐ สำหรับโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก ซึ่งเป็นโครงการที่ต้องการศึกษานั้น ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 7 ในพื้นที่ของ ต.บ่อนอก อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์ มีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างรัฐและเจ้าของโครงการกับประชาชนในพื้นที่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 - 2548 นับเป็นเวลา 9-10 ปี เพราะประชาชนในพื้นที่มีมุมมองว่าเป็นนโยบายที่ต้องการดึงเอาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน หรือภาคชนบท เกษตรกรรม เพื่อนำไปใช้ในภาคเมือง อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่อยู่กับ ธรรมชาติของคนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องอาศัยระบบนิเวศน์ของป่าและชายฝั่งทะเลเป็นแหล่งดำรงชีพในชีวิตประจำวันเป็นเวลายาวนาน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นข้างต้นนี้สืบเนื่องมาจาก

⁶ พุทธิสาด ชุมพล,ม.ร.ว., “แนวความคิดประชาสังคมในสังคมไทย :บทสรุปสำหรับผู้บริหารโครงการวิจัย เรื่องมาตรการทางกฎหมายในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาสังคมในประเทศไทย,” เอกสารประกอบคำสอนวิชา 2401307 ขบวนการทางการเมืองและสังคม ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.หน้า 23.(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

การพัฒนากระแสหลักที่รัฐใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเน้นความเจริญด้านวัตถุ การพัฒนาอุตสาหกรรมและการส่งออก ทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนำประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นประเด็นคัดค้านนโยบายของรัฐตลอดมา อย่างไรก็ตามความขัดแย้งยังไม่ได้รับการแก้ไขมาจนถึงปัจจุบัน

เหตุการณ์ที่เกิดในระหว่างที่มีการคัดค้าน หรือการต่อสู้ของประชาชนในพื้นที่มีหลายอย่างที่น่าสนใจแต่สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด คือ การต่อสู้อย่างเข้มแข็งของทั้งสองพื้นที่⁷ และเป็นที่น่าสนใจกว่าในกรณีของโรงไฟฟ้าบ่อนอกได้เกิด “กลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก” ขึ้นมา โดยมีความเข้มแข็งในการรวมตัวกันตั้งแต่แรกคือในเดือนกุมภาพันธ์ 2538⁸ โดยเริ่มจากกลุ่มชาวบ้านธรรมดาในพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อน โดยเรียกร้องผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อนอกและมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นเมื่อมีการระดมถึงสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในมาตรา 46 แห่งรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 อันมีนัยแสดงถึงการเคลื่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

การศึกษาถึง “กลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก” มีความสำคัญเพราะเป็นการรวมตัวกันของกลุ่มชาวบ้านธรรมดาซึ่งเป็นกลุ่มที่แสดงถึงพลังคนในท้องถิ่นมากที่สุดกรณีหนึ่ง เนื่องจากการรวมตัวและเคลื่อนไหวที่เข้มแข็งมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน และแม้ว่าจะมีความพยายามในการสร้างความแตกแยกให้เกิดในชุมชนจากผู้ไม่ประสงค์ดีก็ตาม แต่กลุ่มดังกล่าวก็ยังคงรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งตลอดมา และสิ่งที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจนในปัจจุบัน เช่น การจัดกิจกรรมรำลึกการต่อสู้ของกลุ่มตลอดมาของในวันที่ 10 ธันวาคมของทุกปี เพราะเป็นวันประท้วงรัฐบาลปิดถนนเพชรเกษมเมื่อวันที่ 9 – 10 ธันวาคม 2541 ที่ผ่านมา การรวมตัวกันของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก น่าจะเป็นการแสดงถึงการที่ประชาชนในพื้นที่ซึ่งจะได้รับความเดือดร้อนเมื่อโรงไฟฟ้าจะเข้ามาสร้างและเข้ามากระทบกับความเป็นอยู่ ปากท้อง การทำมาหากินอันเป็นประเด็นร้อนในขณะนั้น จากนั้นพยายามขยายเป้าประสงค์ให้กว้างขวางขึ้นโดยการมองประเด็นสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสังคมและประเทศชาติ เพื่อพยายามที่จะให้โรงไฟฟ้าบ่อนอกไม่สามารถก่อสร้างได้ โดยการใช้ยุทธวิธีอื่น ๆ อีกมากมาย

ผลจากการรวมตัวกันของประชาชนและดำเนินการเคลื่อนไหวคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอกตั้งแต่วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 มาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้โครงการดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินการได้ อีกทั้งยังส่งผลให้บริษัทกัลฟ์ เพาเวอร์เจเนอเรชัน จำกัด เจ้าของโครงการโรง

⁷อวยพร แต่ชุตระกุล, “เปิดบันทึกจากชาวประจวบ ฯ เมื่อต้องค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก – หินกรูด,” มติชนสุดสัปดาห์ 22(22-28 เมษายน 2543): 34.

⁸“ผ่ากระแสประชาชน: สืบหาความคิดเห็นก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน,” มติชน (16 กุมภาพันธ์ 2543): 11.

ไฟฟ้าบ่อนอกและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยในนามของรัฐบาล ยังคงไม่สามารถดำเนินการใด ๆ อย่างเป็นรูปธรรมในพื้นที่ตำบลบ่อนอกได้ โดยเห็นจากการที่ตั้งแต่มีการทำสัญญา ในวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เป็นระยะเวลาเกือบ 7 ปี ตั้งแต่ได้มีการทำสัญญาอย่างเป็นทางการมีการแก้ไขสัญญาแล้ว 3 ครั้ง และครั้งล่าสุดได้มีการแก้ไขสัญญา พ.ศ. 2546 เป็นการแก้ไขสัญญาครั้งที่ 4⁹ แสดงว่าในปัจจุบันยังมีความพยายามผลักดันให้เกิดโครงการโรงไฟฟ้าพลังถ่านหินเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในนามของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกนี้จึงเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยการศึกษาวิจัยนี้มุ่งเพื่อที่จะตอบคำถามว่า “รักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก” ในฐานะที่เป็นขบวนการทางสังคมระดับรากหญ้าทางด้านสิ่งแวดล้อมมีลักษณะบทบาทในการเคลื่อนไหวคัดค้านโรงไฟฟ้าอย่างไรและกลุ่มนี้มียุทธวิธีการดำเนินการเคลื่อนไหวอย่างไรตลอดจนมีผลหรืออิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายของรัฐบาลหรือไม่เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะบทบาทของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกในการเคลื่อนไหวคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกในช่วง พ.ศ. 2538 – 2545 ว่ามีลักษณะที่เป็นขบวนการทางสังคมหรือไม่
2. เพื่อศึกษายุทธวิธีในการต่อสู้ของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกในเรื่องการสร้างเครือข่ายภายในชุมชน ระหว่างชุมชน และเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกที่มีต่อการตัดสินใจโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกของรัฐ

สมมติฐานการศึกษา

กลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกเป็นขบวนการทางสังคมซึ่งเคลื่อนไหวคัดค้านการก่อสร้างโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกเพราะโครงการจะมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชน จึงได้ระดมทรัพยากรเพื่อสร้างอิทธิพลต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย ยังผลให้มีการชะลอการตัดสินใจ โดยกลุ่มอาศัยการจัดองค์การแบบมีเครือข่ายทั้งภายในชุมชน ระหว่างชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับเครือข่ายภายนอกอื่น ๆ (องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ฯลฯ) และการใช้ข้อมูลเหตุผลจนเกิดพลังที่มีอิทธิพล

---

⁹“ย้าย รง. ไฟฟ้าบ่อนอกไประยอง เอ็กโก หุ่นใหญ่กอล์ฟ ลงเล่นเอง.” ประชาชาติธุรกิจ (3-5 มีนาคม 2546): 11.

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. กลุ่มรักร์ท้องถิ่นบ่อนอก หมายถึง องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเคลื่อนไหวคัดค้าน โรงไฟฟ้าบ่อนอก ที่จะสร้างขึ้นในพื้นที่ของ ต.บ่อนอก อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์

2. การตัดสินใจนโยบาย หมายถึง การตัดสินใจหรือตกลงใจเลือกหนทางหนึ่งหนทางใดที่เห็นว่าดีที่สุดหรือได้รับประโยชน์มากที่สุด จากบรรดาทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเพื่อเป็นแนวทางหรือชะลอการเลือกออกไปด้วย

3. ขบวนการทางสังคม หมายถึง การเชื่อมโยงปัจเจกบุคคลจำนวนมากพอสมควรเข้าด้วยกัน เป็นผู้กระทำรวมหมู่ (a collective actor) โดยที่ปัจเจกบุคคลนั้นเข้าใจว่าตนมีผลประโยชน์ร่วมกันและมี อัตลักษณ์อย่างเดียวกัน (a common identity) ในการดำรงชีวิตส่วนใหญ่ของตน

4. อิทธิพล หมายถึง ความสามารถในการโน้มน้าว ชักชวน รวมทั้งกดดันให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กลุ่มตนกำหนดไว้

5. เครือข่าย (Network) ในทางสังคม หมายถึง การจัดวาง หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้คล้ายตาข่ายหรือแห เครือข่ายมีได้ทั้งแนวตั้ง (Vertical) คือ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีสถานภาพต่างกัน และแนวนอน (Horizontal) คือ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษานี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงกลุ่มรักร์ท้องถิ่นบ่อนอก โดยกล่าวถึงรูปแบบของการรวมตัวและลักษณะบทบาทของกลุ่มรักร์ท้องถิ่นบ่อนอก ยุทธวิธีในการต่อสู้ และผลของการเคลื่อนไหวของกลุ่มที่มีต่อการตัดสินใจนโยบายการรับซื้อไฟฟ้าจากผู้ผลิตเอกชนของรัฐบาลตั้งแต่ พ.ศ. 2535 สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี โดยศึกษาการเคลื่อนไหวคัดค้านโรงไฟฟ้าของกลุ่มรักร์ท้องถิ่นบ่อนอก ระหว่าง พ.ศ. 2538 -2545

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในเชิงการพรรณนาวิเคราะห์ ด้วย 2 วิธีหลัก กล่าวคือ

1. การวิจัยเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มรักร์ท้องถิ่น เอกสารวิจัยของนักวิจัย บทความ หนังสือพิมพ์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 บ่อนอก เอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองของกลุ่มต่าง ๆ เช่น นักวิชาการ องค์กร

พัฒนาเอกชน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8- 9 ตลอดจนเอกสารชั้นต้นและชั้นรองของทางราชการ และบริษัทเอกชน เกี่ยวกับโครงการ โรงไฟฟ้าบ่อนอก

2. การวิจัยจากการสัมภาษณ์เจาะลึกและสังเกตการณ์การเคลื่อนไหวของกลุ่ม ดังต่อไปนี้

การศึกษาขบวนการทางสังคมระดับรากหญ้ากับการคัดค้าน โรงไฟฟ้าบ่อนอกของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกครั้งนี้ เป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักที่จะได้รับความร่วมมือ และถ้าหากอยู่ในสถานการณ์ที่ตึงเครียดมากเกินไปอาจเกิดอันตรายต่อผู้ศึกษาวิจัยได้ เนื่องจากกลุ่มชาวบ้านไม่ไว้ใจบุคคลภายนอก ด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัยความระมัดระวังในการศึกษาและติดตามความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิด

สำหรับการศึกษารุ่นนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวของญาติของผู้วิจัยซึ่งอาศัยอยู่ในตำบลบ่อนอกในฐานะเป็นอาจารย์โรงเรียนมัธยมประจำตำบลเป็นเวลา 10 ปี โดยผู้วิจัยอาศัยในพื้นที่เป็นเวลา 2 เดือน ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2546 – 30 กันยายน 2546 และตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2546 – 31 ธันวาคม 2546 ประกอบกับการเข้าร่วมกิจกรรมในพื้นที่เป็นระยะๆ เช่น เข้าร่วมในงานกิจกรรมประจำปี งานบุญต่าง ๆ งานรำลึกการปิดถนนประจำปีในวันที่ 10 ธันวาคม ตลอดจนการสังเกตความเคลื่อนไหวอื่น ๆ เช่น การสอบถามชาวบ้านในตลาด การร่วมฟังการประชุม

หลังจากที่กลุ่มชาวบ้านไว้ใจผู้วิจัยแล้ว กลุ่มชาวบ้านจะแนะนำให้ติดต่อขอข้อมูลจากเครือข่ายที่มีความสำคัญต่อกลุ่ม โดยกลุ่มจะติดต่อประสานงานให้ล่วงหน้า ซึ่งการได้ข้อมูลของเครือข่ายนี้ทำให้ได้ข้อมูลการปฏิสัมพันธ์กันอย่างชัดเจนมากขึ้น ตลอดระยะเวลาอาศัยในพื้นที่นั้น ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ ไปพร้อม ๆ กับข้อมูลด้านเอกสารของชาวบ้าน ในกรณีข้อมูลสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก ผู้วิจัยสัมภาษณ์จากบุคคลสำคัญต่อไปนี้

- บุคคลที่เป็นแกนนำที่สำคัญของกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก เช่น นายเจริญ วัฒอักษร ประธานกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก(ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) นายสุชิน ช่อระหงษ์ แกนนำกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก และบุคคลที่เป็นแกนนำของกลุ่มที่สำคัญอื่น ๆ เช่น กำนัน

- บุคคลที่เป็นแกนนำที่สำคัญของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบ้านกรูด เช่น นางจินตนา แก้วขาว

- บุคคลที่เป็นแกนนำที่สำคัญขององค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านสิ่งแวดล้อมและองค์กรสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

นลินี ต้นธวนิตย์และคณะ “ ประสพการณ์การต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูล กรณีศึกษา เขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศล¹⁰

งานศึกษาชิ้นนี้เป็นการศึกษาถึงกลุ่มสมาชิกคนจนในการเคลื่อนไหวต่อสู้กับอำนาจรัฐในเรื่องเขื่อนปากมูลที่เข้ามาทำลายวิถีชีวิตที่อิงกับธรรมชาติบริเวณแม่น้ำมูล ผลจากการศึกษาส่วนหนึ่งพบว่ากลุ่มดังกล่าวมีความเข้มแข็งเนื่องจากเกิดการเรียนรู้ในการต่อสู้และการพยายามสร้างเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชน กรณีศึกษานี้ส่วนหนึ่งเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ในการศึกษากลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกในเรื่องการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชนซึ่งเป็นการต่อต้านโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล

ประกาศ ปิ่นตบแต่ง .การเมืองของขบวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย¹¹

ศึกษาถึงการเกิดขึ้นของขบวนการทางด้านสังคมด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทยว่าเกิดจาก 2 เงื่อนไขที่สำคัญ คือ เงื่อนไขจำเป็นด้านโครงสร้าง เกี่ยวกับนโยบายและโครงสร้างของรัฐที่ใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศแบบอุตสาหกรรมส่งออกนำความจำเป็นเชิงเติบโตทางโครงสร้างเศรษฐกิจและเงื่อนไขโอกาสเพียงพอ โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือด้านการพัฒนาองค์กรภายในและปัจจัยภายนอกขององค์กร (โครงสร้างโอกาสทางการเมืองและโครงสร้างทางสังคม) และฝ่ายต่อต้าน การศึกษานี้เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับการเกิดของขบวนการทางสังคม จุดมุ่งหมาย และยุทธวิธีในการต่อสู้ซึ่งมีประโยชน์ในการศึกษาเรื่องการระดมทางสังคม การศึกษานี้เป็นการศึกษาค้นพบที่สำคัญและมีความสมบูรณ์ในการเป็นแบบอย่างในการศึกษาในกรณีศึกษาที่เกี่ยวกับกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก

ภาณุ แยมศรี. อิทธิพลและอำนาจของกลุ่มอิทธิพลด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน พ.ศ.2525 –2529¹²

¹⁰นลินี ต้นธวนิตย์และคณะ, “ ประสพการณ์การต่อสู้ของชาวลุ่มน้ำมูล กรณีศึกษา เขื่อนปากมูลและเขื่อนราษีไศล,” ใน *วิถีชีวิต วิธีสู้: ขบวนการประชาชนร่วมสมัย*. ผาสุก พงษ์ไพจิตร และคณะ,บรรณาธิการ(กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ตรีสวี, 2545), หน้า 182-236.

¹¹ประกาศ ปิ่นตบแต่ง , “การเมืองของขบวนการชาวบ้านด้านสิ่งแวดล้อมในสังคมไทย,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุยฎีบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542), หน้า 1 –352.

¹²ภาณุ แยมศรี, “ อิทธิพลและอำนาจของกลุ่มอิทธิพลด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีการคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจน พ.ศ.2525 –2529,” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 1-267.

ผลจากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานทางการเมืองของกลุ่มคัดค้านการสร้างเขื่อนน้ำโจนมีอิทธิพลและอำนาจในการตัดสินใจของรัฐบาล ในระดับการชะลอการตัดสินใจทั้งนี้โดยกลุ่มใช้ข้อมูลและระบบเหตุผลเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ การศึกษานี้เป็นการจุดประเด็นในการเคลื่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยผู้ศึกษาเห็นว่ารอบการวิเคราะห์แนวกลุ่มผลประโยชน์ที่กาญ ุ้ยศรี ใ้ยังคงมีความสำคัญในการวิเคราะห์ในการศึกษานี้

มณีรัตน์ มิตรปราสาท . การก่อตัวขององค์กรประชาชนกับการเสริมสร้างอำนาจประชาชน : ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ¹³

ผลจากการศึกษาพบว่า การก่อตัวของประชาชนที่เข้มแข็งจะเกิดขึ้นเมื่อองค์กรประชาชนเองมีความตระหนักในปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องอาศัยปัจจัยจากภายนอก เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน เข้าเป็นปัจจัยเสริมให้เกิดการต่อรองที่เข้มแข็งด้วย ซึ่งมีประโยชน์ต่อการศึกษาคั้งนี้เกี่ยวกับเรื่องขององค์กรภายนอก เช่น องค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกในปัจจุบัน

อารียัวรรณ ทัดตะศิริ. การเมืองเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมใน โครงการ โรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ¹⁴

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอกมาจากปัจจัยทางด้านการเมืองมากกว่าปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม จากการศึกษาที่พบแง่มุมที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาคั้งนี้คือ ยังไม่มีงานวิจัยที่ตั้งคำถามเกี่ยวกับขบวนการของประชาชนระดับรากหญ้าในการเคลื่อนไหวเพื่อไม่ให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าบ่อนอก จึงทำให้สนใจศึกษาแง่มุมในคั้งนี้โดยตั้งคำถามว่าตัวองค์กรประชาชนหรือขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนที่เรียกว่า” กลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอก” มีลักษณะบทบาทในการเคลื่อนไหวอย่างไร มีกลยุทธ์ในการเคลื่อนไหวอย่างไรและมีผลจากการเคลื่อนไหวหรือไม่เพียงใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะบทบาทที่กลุ่มรักษ์ท้องถิ่นบ่อนอกมีในการเคลื่อนไหวคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก ตั้งแต่ พ.ศ.2538- 2545

¹³มณีรัตน์ มิตรปราสาท , “ การก่อตัวขององค์กรประชาชนกับการเสริมสร้างอำนาจประชาชน: ศึกษากรณีชุมชนประมงพื้นบ้าน อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง,”(วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 1-161.

¹⁴อารียัวรรณ ทัดตะศิริ, “การเมืองเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมในโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินบ่อนอก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์,” (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 1-214.

2. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานภายในองค์กรของกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอกในการใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ ในการคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอก

3. ทำให้ทราบถึงพลังในการเคลื่อนไหวขององค์กรประชาชนทางด้านสิ่งแวดล้อมในระดับที่มีกรณีศึกษาชัดเจนอีกกรณีหนึ่งในการเคลื่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อต่อต้านโครงการของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชน

การนำเสนอเนื้อหา

บทที่ 1 บทนำ จะกล่าวถึง สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา สมมติฐานการศึกษา นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา ขอบเขตของการศึกษา วิธีดำเนินการศึกษา ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ การนำเสนอเนื้อหา

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จะกล่าวถึงกรอบในการวิเคราะห์ต่าง ๆ ได้แก่ ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มผลักดัน ทฤษฎีขบวนการทางสังคมใหม่ ทฤษฎีการระดมทรัพยากร และแนวคิดอำนาจและอิทธิพลและการตัดสินใจ

บทที่ 3 ความเป็นมาของโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอก จะกล่าวถึงความเป็นมาในการดำเนินการภายในระบบการเมืองที่จะให้ได้มาซึ่งโครงการ โรงไฟฟ้าบ่อนอกของทั้งฝ่ายรัฐบาลและบริษัท กัลฟ์ เพาเวอร์ เจเนอเรชัน จำกัด บริษัทเอกชนเจ้าโครงการ ลักษณะของโครงการ ความคืบหน้าของโครงการในปัจจุบัน

บทที่ 4 วิเคราะห์ลักษณะบทบาทของกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอก จะกล่าวถึง สภาพพื้นที่ของตำบลบ่อนอกโดยสังเขป ต่อมาวิเคราะห์ลักษณะบทบาทของกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอกโดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ตั้งแต่ 20 กุมภาพันธ์ 2538 – 25 กรกฎาคม 2540 และระยะที่สอง คือ ตั้งแต่ หลังวันที่ 25 กรกฎาคม 2540 – 10 พฤษภาคม 2545 โดยวิเคราะห์ว่าในระยะเวลาดังกล่าวกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอกมีลักษณะบทบาทที่มีพัฒนาการในรูปแบบใด

บทที่ 5 วิเคราะห์ยุทธวิธีในการต่อสู้ของกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอก จะกล่าวถึงยุทธวิธีการใช้เครือข่ายในการคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกตั้งแต่ พ.ศ. 2538–2545 ว่ากลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอกนำเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมและที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการคัดค้านโรงไฟฟ้าอย่างไร

บทที่ 6 วิเคราะห์ ผลจากการเคลื่อนไหวคัดค้านโครงการโรงไฟฟ้าบ่อนอกของกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอก จะกล่าวถึงผลของการเคลื่อนไหวคัดค้านโรงไฟฟ้าบ่อนอกของกลุ่มบริษัทท้องถิ่นบ่อนอกตั้งแต่ พ.ศ. 2538–2545 ว่ามีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลแต่ละสมัยหรือไม่ อย่างไร

บทที่ 7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ